

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениясе
“Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе” татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Хәмәтжанова Фәнүзә Сәгыйрь кызының
10 нчы сыйныф өчен татар әдәбиятыннан
ЭШ ПРОГРАММАСЫ

Педсовет утырышында каралды
Беркетмә №1 28 нче август 2017 нче ел

2017-2018 нче уку елы

Сыйныф: 10

Укытучы: Хәмәтҗанова Фәнүзә Сагировна

Сәгатьләр саны:

Барлыгы: 70 сәг.; атнага 2 сәг.

Әсәрләрне өйрәнү – 52 сәгать

Сөйләм үстерү – 10 сәгать

Дәрестән тыш уку – 6 сәгать

Кабатлау – 2 сәгать

Планлаштыру Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының “Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары” (5-11 нче сыйныфлар/ Ф.Галимуллин, А.Әмәдуллин. К., “Мәгариф”, 2010) нигезендә төзелде.

Дәреслек: Әдәбият (XX йөз башы һәм 20 нче еллар): татар урта гомуми белем бирү мәктәпләренең 10 нчы сыйныфлары өчен дәреслек / М.Х.Хәсәнов, А.Г.Әмәдуллин, Ф.Галимуллин, И.З.Нуруллин; А.Г.Әмәдуллин редакциясендә. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2011.

Хрестоматия: А.Әмәдуллин, Ф.Галимуллин. “Әдәбияттан хрестоматия”, 10 нчы сыйныф, “Мәгариф” нәшрияты, **Казан, 2005.**

Аңлатма язуы

Программа Россия Федерациясенен 309-ФЗ номерлы Законына (2007 нче ел, 1 нче декабрь),” Татар урта мәктәпләре өчен әдәбият программалары”на (5-11 нче сыйныфлар), Татар әдәбиятыннан гомуми белем бирүнең дәүләт стандартына(ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы. – Казан, 2008),МБББУ “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең эш программасы турында нигезләмәсенә, МБББУ “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең 2017-2018 нче уку елына уку планына нигезләнеп төзелде.

10 нчы сыйныфта татар әдәбиятыннан урта (тулы) гомуми белем бирүнең максатлары

1. Татар әдәбиятының тарихи барышы турында гомуми караш булдыру.
2. Татар әдәбиятының барышын, аның аерым чорлардагы торышын, чор әдәбиятының йөзен билгеләүче язучылар ижатын анализларга һәм бәяләргә өйрәтү.
3. Әдәби-теоретик белемнәр нигезендә әдәби әсәрнең, язучы ижатының, чор әдәбиятының, гомумән, татар әдәбиятының үзенчәлекләрен табарга күнектәрү.
4. Текст һәм башка мәгълүмати чаралар белән эшләрү, аннан кирәкле мәгълүматны ала белү һәм аны тиешенчә үзгәртә алу күнекмәләрен үстерү.
5. Ижади фикерләүдәге уртак һәм милли үзенчәлекләрен танырга өйрәтү.

Бурычлар

1. Өйрәнелгән әдәби әсәрләрне чорларның үсеш тәртибендә системалы итеп күзалларга ярдәм итү.
2. Әдәби әсәрнең эстетик кыйммәтен, төрән һәм жанрын билгеләргә өйрәтү.
3. Әдәби әсәрне анализлау күнекмәләре булдыру.
4. Шигъри текстларны яисә чәчмә әсәрләрдән өзекләрен ятлату.
5. Укучыда үз-үзен тәрбияләү күнекмәләре булдыру.
6. Бәхәсләрдә катнашу, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларыңны раслау һәм дәлилләү күнекмәләре булдыру.
7. Рефератлар, докладлар эзерләргә өйрәтү.
8. Әдәби әсәрләр һәм ирекле темалар буенча сочинение язу күнекмәләрен үстерү.
9. Әдәбият теориясе, әдәбият тарихы, сәнгатьнең башка төрләре бергәлегендә укучыда әдәбиятны мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру һәм әдәбият-сәнгать белән даими кызыксыну тәрбияләү.
10. Матур әдәбиятта халык тарихы, милләт язмышы гәүдәләнешенә укучыларның игътибарын туплау.
11. Укучыда мәктәпне тәмамлап чыккач та матур әдәбият укуга ихтыяж булдыру.
12. Әдәби әсәрнең эстетик кыйммәтен, поэтикасын аңларлык эстетик зәвык булдыру.
13. Укучыларда кешелеклелек, горурлык, үз кадеренә белү хисләре тәрбияләү.

Укучыларының белем дәрәжәсенә таләпләр

1. Әдәби-тарихи процессның төп закончалыкларын, этапларын, чор әдәбиятына зур өлеш керткән әдипләр ижатын белү.
2. Мәктәп курсында өйрәнелгән әсәрләрне чорларның үсеш тәртибендә өзлексез барыш итеп күзаллау.
3. Әдәбият тарихы һәм теориясе буенча белемнәргә (тема, проблема, идея, пафос, образлар системасы, сюжет-композиция, телнең сәнгати сурәтләү чаралары, әдәби деталь) нигезләнеп, әдәби әсәрне анализлау һәм шәрехләү.
4. Әсәрне чорга хас әдәби юнәлеш белән бәйләлектә тикшерә һәм аңлата белү.
5. Классик әдипләребезнең тормыш һәм ижат юлларының төп фактларын белү.
6. Әдәбият теориясенә караган иң әһәмиятле төшенчәләрен, аларның билгеләмәләрен белү (әдәби процесс, ижат методы, сәнгатьчә алымнар-чаралар, анализ төрләре, язучының стиле, әдәбият һәм чор, шәхес һәм жәмгыять бәйләнешләре).
7. Татар әдәбиятында традицияләр һәм яңару процессы, жанрлар үсеше турында гомуми күзаллау булу.

Формалаштырылырга тиешле күнекмәләр

1. Әдәби әсәрне ижтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйләлектә аңлау.
2. Өйрәнелгән әсәрләр буенча яки бирелгән тема буенча сочинение яза белү.
3. Тәкъдим ителгән яки укучы үзе сайлаган әсәрләрне (шигырь, проза) яттан сөйләү.
4. Язучыларның ижатларын, әсәрләрен чагыштырып уртак һәм аермалы якларын аңлата, бәяли белү.
5. Татар һәм рус телендәге әсәрләргә телдән һәм язмача фикеренчә белдерә, аларга бәя бирә алу.
6. Дәрәслек белән эшләү, конспектлар төзү, белешмә әдәбияттан (төрле сүзлекләрдән, тәнкыйть материалларыннан, фәнни чыганақлардан һ.б.) файдалану күнекмәләре булу.

Программаның эчтәлегә

Темалар	Әсәрләрне өйрәнү		Класстан тыш уку	Бәйләнешле сөйләм үстерү
Кереш.	2			
Гаяз Исхакий. Ижаты һәм тормыш юлы. Романнары, повестьлары, драма һәм комедияләре турында мәгълүмат.	5		1	2
Ф.Әмирханның тормышы һәм ижаты. “Хәят” повесте. Хикәяләре.	2			
Г.Ибраһимовның тормыш юлы, ижаты. Беренче әсәрләре. “Яшь йөрәкләр” романы. “Казакъ кызы” романы. “Тирән тамырлар” романы.	5		1	1
Ш.Камалның биографиясе, ижатына күзәтү. “Акчарлаклар” повесте.	1			

XX йөз башы татар прозасы ирешкән уңышларны гомумиләштерү.	1			
XX йөз башы татар поэзиясенә күзәтү.	1			
Г.Тукай. Тормыш баскычлары. Шагыйрьнең беренче ижат тәҗрибэләре. Милли поэзиягә Тукай керткән яңалыklar, табышлар. Г.Тукай турында тәнкыйтьчеләр һәм әдәбият фәне. Тукай ижатының йогынтысы. Тукай – тәнкыйтьче, халык авыз ижаты һәм милләт тарихы турында хезмәtlәр.	5			
Дәрдемәнд. Шагыйрьнең тәрҗемәи хәле. Дәрдемәнд шигърьләрендә лирик герой.	2			
Сәгыйть Рәмиев. Тормышы һәм ижат юлы.	3		1	
М.Гафури ижатына күзәтү.	2			2
Н.Думавиның тормышы һәм ижатына күзәтү. Шигърьләр. Ижатының әһәмияте.	2			
XX йөз башы татар шигърияте буенча үткәннәрне кабатлау.				
XX йөз башы драматургиясенә күзәтү.	2			
Г.Камалның тормышы һәм ижат юлы. “Банкрот” комедиясе. Драматургның совет чорындагы ижат эшчәнлегенә турында кыскача мәгълүмат бирү.	3		1	
Г.Коләхмәтовның тормыш юлы. Г.Коләхмәтов – социализм тәгълиматын актив пропагандалаучы. “Яшь гомер” драмасы. Г.Коләхмәтов ижатының әһәмияте.	2		1	
XX йөз башы әдәбиятына күзәтү рухында йомгак.	1			
Совет хакимияте башланганда татар әдәбияты.	2			
20 нче еллар әдәбияты. Әдәби процесска характеристика.	2			
Һ.Такташның тәрҗемәи хәле, ижаты, шәхесе. Беренче чор ижатында гомумкешелек кыйммәtlәр чагылу. Мәхәббәт, ата-ана һәм балалар мөнәсәбәtlәрнең иң изге, бөек хисләр төсәндә җырлау. “Киләчәккә хатлар” поэмасы.	4			2
Ф.Әмирхан. “Шәфигулла агай”	2			
К.Тинчуринның тормыш юлы. Драматургиясе, төп әсәрләр. “Американ”. К.Тинчурин ижатының әһәмияте.	3		1	
Ел буена үткәннәрне кабатлау. Йомгаклау.	4			2
Резерв дәресләр.	4			

Барлығы	70		
---------	----	--	--

КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИК ПЛАН

№	Дәрес саны	Дәрес темасы	Укучылар эшчәнлегі төрлере	Үткәру вакыты	
				План	Факт
		Кереш(1)			
1	1	Гасыр үзенчәлекләре. Татар әдәбиятының сикәлтәле юллары Әдәбият – сәнгать үсешен тәмин иткән алшартлар.	Конспектларга, Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	5.09	5.09
		XX гасыр башындагы татар әдәбиятына күзәтү(1)			
2	1	1)1905-1907 нче еллар инкыйлабы тудырган шартларда милли әдәбиятның чәчәк атуы 2)Сүз сәнгате үсешенә яңа күтәрелеш	Конспектларга, Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	7.09	7.09
		Гаяз Исхакый(8)			
3	1	Гаяз Исхакыйның тормыш юлы, ижаты	Язучының биографиясе	12.09	12/09
4	1	Беренче әсәрләре.”Кәләпүшче кыз”,Бай углы,,Өч хатын белән тормыш”, „Ике гашыйк” “Ике йөз елдан соң инкыйраз” повесте, “Көз” һ.б...	Әсәрләр белән танышу, проблемаларын ачыклау	14.09	14/09
5	1	Г.Исхакый “Теләнче кыз” романы	Эчтәлек белән танышу. Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	19.09	19.09
6	1	“Тормышмы бу?”, “Мулла бабай”кебек проза әсәрләре Г.Исхакыйның драма һәм комедияләре. “Мөгаллим”, “Алдым – бирдем”, “Жан Баевич”, “Зөләйха”, “Остазбикә”	Эчтәлек белән танышу. Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	21.09	21.09
7	1	Г.Исхакый “Сөннәтче бабай”	Эчтәлек белән танышу.	26.09.	26/09
8-9	2	Б/с Сочинение. “Сөннәтче бабай” повестендагы образларга характеристика”	Мөстәкыйль эш	28.09 3.10	
10	1	С.т.у. Г. Исхакый. “Ул әле өйләнмәгән иде”	Индивидуаль эшләр	5.10	
		Фатих Әмирхан(2)			
11	1	Ф. Әмирханның тормыш юлы, ижаты. “Хәят” повесте	Язучының биографиясе	10.10	
12	1	Ф. Әмирханның “Хәят” повестенә анализ. “Бер хәрабәдә” хикәясе. “Фәтхулла хәзрәт” әсәре.	Әсәрнең эчтәлеген белү	12.10	
		Галимжан Ибраһимов(3)			

13	1	Галимжан Ибраһимов Беренче эсэрлэре: „Яз башы“, „Дингездә“, „Сөю-сәгадәт“	Конспектларга.	17.10	
14	1	Йөз ел элек”, “Уты сүнгән жәһәннәм”, “Карак мулла”, “Карт ялчы”, “Көтүчеләр”, “Табигать балалары” <u>хикәяләрендә</u> тормышчан кырыс дәрәслек. “Көтүчеләр” сүзенә салынган мәгънә. “Безнең көннәр” романы, “Яна кешеләр” пьесасы	Сорауларга җавап бирү һәм аерым эсэрләрне укып китү	19.10	
15-16	2	Г. Ибраһимов “Яшь йөрәкләр”	Укыганны эзлекле рәвештә сөйләү	24.10 26.10	
17	1	С.т.у. Г. Ибраһимовның “Көтүчеләр” хикәясенә анализ.	Индивидуаль эшләү	7.11	
18	1	Г. Ибраһимов. “Казакъ кызы” романы	Аерым бүлекләрен уку, сорауларга җаваплар бирү	9.11	
19	1	Г. Ибраһимов. “Казакъ кызы” романы	Эсәр белән танышуны дәвам итү.	14.11	
20	1	Б.с.ү. Сочинение. ”Кин даланың ирек сөюче кызы”	Сочинение язү	16.11	
		Шәриф Камал(1)			
21	1	Шәриф Камалның тормыш юлы, ижаты. “Акчарлаклар” повестена анализ. “Буранда” эсәре	Язучының биографиясе, Конспектларга.	21.11	
22	1	Татар прозасы ирешкән уңышлар. XX гасыр башы татар прозасы	Әңгәмә	23.11	
23	1	XX гасыр башы татар поэзиясенә күзәтү	1. Укытучы сөйләмә. Төп фикерләргә язып алу.	28.11	
		Г. Тукай(5)		30.11	
24	1	Г. Тукай. Тормыш баскычлары Г. Тукайның беренче ижат тәҗрибәләре.” И каләм”, “Туган җирем”, Шагыйрь”	Язучының биографиясе,		
25	1	Г. Тукай ижатында халык аваз ижаты. “Милли моннар”, “Кичке азан”, “Ана догасы””Өзелгән өмид”, “Сәлләүхәсез”.	Интерактив дәрәслек карау	5.12	
26	1	“Шагыйрь булу җиңелме”. “Үтенеч”, “Күңел”, “Аң”	Шигырьләрен сәнгатьле уку, сорауларга җавап бирү	7.12	
27	1	Г. Тукай һәм – башка әдәбиятлар. ”Мәхәббәт”, Кытга”	Интерактив дәрәслек карау. Конспектларга.	12.12	
28	1	Тукай- тәнкыйтьче Г.Тукай турында тәнкыйтьчеләр. “Бәйрәм вә сабыйлык вакыты”.	Конспектларга	14.12	
		Дәрәмәнд(2)			
29	1	Дәрәмәнденнән тормыш юлы, ижаты.”Сенеп җиргә”, “Кораб”.	Язучының биографиясе, Конспектларга.	19.12	

30	1	Дәрдемәнд шигырьләрендә лирик герой. “Шагыйрь”, “Бүзләрен маналмадым”, “Гөрләгән сулар башында”, “Без”	Дәреслек белән эшләү.	21.12	
		Сәгыйть Рәмиев(4)			
31	1	С. Рәмиевнең тормыш юлы, ижаты. “Таң вакыты”шигыре	Эңгәмә. Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	9.01	
32	1	“Таң вакыты”шигыре.”Мин”, “Пәйгамбәр”шигыре.	Шигырьне сәнгатьле укырга, сорауларга җаваплар бирергә	11.01	
33	1	С.Рәмиев шигырьләрен уку.”Жәмилә”, Сүзен һәм үзен”, Пәйгамбәр”, “Сызла, күңлем”, Авыл”	Дәреслек белән эшләү.	16.01	
34	1	С.т.у. С. Рәмиев “Яшә Зөбәйдә, яшим мин”		18.01	
		Мәжит Гафури(2)			
35	1	М. Гафуриның тормыш юлы, ижаты Шагыйрьнең поэзиясе. ”Сарыкны кем ашаган? ”	Мөстәкыйль эш Шигырьне сәнгатьле укырга, сорауларга җаваплар бирергә	23.01	
36	1	М. Гафури прозасы	Соруларга җавап бирергә	25.01	
		Нәжип Думави(2)			
37	1	Н.Дума­ви­ның тор­мыш юлы, ижа­ты	Кон­спек­тлар­га, Со­раулар һәм бирем­нәргә җавап бирү	30.01	
38	1	Н.Дума­ви шигырь­ләре	Кон­спек­тлар­га	1.02	
39-40	2	<u>Бәйләнешле сөйләм үстерү.</u> Сочинение. XX йөз башы татар шигърияте буенча.		6.02 8.02	
41-42	2	XX йөз башы татар драматургиясе. XX гасыр башында драматургиягә килгән яшь көчләр	Эңгәмә.	13.02 15.02	
		Галиәсгар Камал(3)			
43	1	Г.Камалның тормыш юлы, ижаты. Беренче пьесалары.	Язучының биографиясе, Конспектларга.	20.02	
44	1	Г.Камал “Банкрот” комедиясе	Әсәр белән танышу. Рольләргә бүлеп уку. Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	22.02	
45	1	Г.Камал драмалары	Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	27.02	
46	1	С.т.у. Г. Камал. “Безнең шәһәрнең серләре”	Индивидуаль эшләү	1.03	
		Гафур Коләхмәтов(2)			
47	1	Г.Коләхмәтовның тормыш юлы, ижаты.	Тормыш юлын сөйләү, ижатын уку. Төп	6.03	

			темаларын билгеләү		
48	1	Г. Коләхмәтов “Яшь гомер”	Әсәр белән танышу	8.03	
49	1	Сыйныфтан тыш уку”Ике фикер”.	Әсәр белән танышу	13.03	
50-51	2	XX гасыр башы татар әдәбиятына күзәтү рухында йомгак ясау	Әңгәмә,	15.03	
				20.03	
52-53	2	Совет хакимияте башланганда татар әдәбиятында төп көчләр	Әдәбият өлкәсенә өлеш керткән язучылар	22.03	
				5.04	
54-56	3	“20 нче еллар әдәбияты(3)		10.04	
				12.04	
				17.04	
		Фатих Әмирхан(2)			
57	1	Ф. Әмирханның “Шәфигулла агай” әсәренәң язылу тарихы	Әсәр белән танышу. Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	19.04	
58	1	Ф. Әмирхан. “Шәфигулла агай” әсәренәң сюжеты	Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	24.04	
		Кәрим Тинчурин(4)			
59	1	К. Тинчуринның ормыш юлы, ижаты	Язучының биографиясе, конспектларга.	26.04	
60	1	К.Тинчурин. “Американ” комедиясе	Әсәр белән танышу. Сораулар һәм биремнәргә җавап бирү	1.05	
61	1	К.Тинчурин ижатының әһәмияте	Сорауларга җавап бирү	3.05	
62-63	2	Б/с Контроль сочинение “К. Тинчурин – комедия остасы	Мөстәкыйль эш	8.05	
				10.05	
64	1	С.т.ү. К. Тинчурин “Сакла, шартламасын”	Индивидуаль эшләү	15.05	
65-66	2	<u>Һ.Такташның тәржемәи хәле, ижаты, шәхесе. Беренче чор ижаты.</u> “Жир_улары”, “Зүңгәр күзләр”, “Болай ... гади җыр гына”	.	17.05	
				20.05	
67-68	2	<u>Мәхәббәт, ата-ана һәм балалар мөнәсәбәтләрен ин изге, бөек хисләр төсендә җырлау.</u> “Мәхәббәт тәүбәсе” поэмасы. “Югалган матурлык” драмасы. <u>“Киләчәккә хатлар” поэмасы.</u>	Аңлатмалы уку. Әсәрләр өстендә эш: проблемалы анализлау. <u>Әдәбият теориясе.</u> Шигырь төзелеше турында мәгълүматларны кинәйтү, бербөтен төшенчә тудыру.	22.05	
				24.05	
69	1	Сәнгать һәм кеше проблемасы. Г. Ибраһимовның “Яш йөрәкләр”, Көтүчеләр” әсәрләре буенча . “Татар шагыйрьләре”тәнкыйть мәкаләсе(өзекләр).		29.05	
70	1	Ел буена үткәннәренә кабатлау		31.05	

Укыту-методик комплекты

Дәреслек: Әдәбият (XX йөз башы һәм 20 нче еллар): татар урта гомуми белем бирү мәктәпләренен 10 нчы сыйныфлары өчен дәреслек / М.Х.Хәсәнов, А.Г.Әхмәдуллин, Ф.Галимуллин, И.З.Нуруллин; А.Г.Әхмәдуллин редакциясендә. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2011.

Хрестоматия: А.Әхмәдуллин, Ф.Галимуллин. “Әдәбияттан хрестоматия”, 10 нчы сыйныф, “Мәгариф” нәшрияты, Казан, 2005.

Укучылар һәм укытучылар өчен методик кулланмалар

1. Н.М.Йосыпова. Татар әдәбиятыннан олимпиадага әзерләнү өчен ярдәмлек. 7-11. Казан, “Мәгариф- вакыт” нәшрияты, 2017.
2. М.Ш.Жәләлиева. Әдәбиятта тойгы катламнары. Казан, “Мәгариф” нәшрияты, 2005.
3. Х.Миннегулов. Гаяз Исхакыйның мөһажирлектәге ижаты. Казан, Татарстан китап нәшрияты, 2004.
4. Р.Даутов. Балачак әдипләре. 1, 2, 3нче том. Казан, “Мәгариф” нәшрияты, 2002, 2004, 2005.
5. Заһидуллина Д.Ф. Мәктәптә татар әдәбиятын укыту методикасы. – Казан: “Мәгариф”, 2004.
6. Бердәм республика имтиханына әзерләнү өчен ярдәмлек. Татар әдәбияты. – Казан: РИЦ “Школа”, 2008.
7. Олимпиадага әзерләнү өчен ярдәмлек (татар әдәбияты). – Казан: РИЦ “Школа”, 2004.
8. Заһидуллина Д.Ф. Татар әдәбияты: Теория.Тарих. – Казан: “Мәгариф”, 2004.
9. Әдәбият белеме: Терминнар һәм төшенчәләр сүзлеге. – Казан: “Мәгариф”, 2007.
10. Дәрес эшкәртмәләре үрнәкләре. Татар теле һәм әдәбият. I кисәк. – Казан: РИЦ “Школа”, 2005.
11. Шакиржанова Ә.Б. Татар әдәбиятыннан дәрестән тыш эшләр. - Казан: РИЦ “Школа”, 2004.
12. Гыймадиева Н.Г. Дәрестә һәм дәрестән соң. – Казан: “Яналиф”, 2004.
13. Каюмова Г.Ф. Татар теле һәм әдәбиятын укыту тәҗрибәсеннән. – Казан: “Яналиф”, 2003.
14. Ганиева Ф., Яруллина Р., Саттарова А. Татар драматурглары: биобиблиографик белешмәлек. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2007.
15. Минһаҗева Л.И., Мияссарова И.Х. Татар балалар әдәбияты. – Казан: “Хәтер” (ТаРИХ), 2003.

Электрон әсбаплар

Әсбап төре	Исеме	Сыйныф
Мультимедияле программа.	Гаяз Исхакый. Эдипнең тормыш юлы һәм ижаты.	7-11
Мультимедияле программа. Effecto studios, 2005.	Габдулла Тукай. Тормыш юлы һәм ижаты.	5-11
Комплект - 6 CD	Татар әдәбияты дәресләренә фонохрестоматия - “Аксу” студиясе, 2008.	5-11
Татарстан мәдәни традицияләрен саклау һәм үстерү буенча “ВАМИН” Фонды. Дисклар коллекциясе. 2009.	Габдулла Тукай. Энциклопедия. 1. DVD - Сайланма әсәрләр. Телеспектакль (татар телендә). 2. DVD – Тукай. Фильм (татар, рус һәм инглиз телләрендә). 3. DVD – Тормышы һәм ижаты (татар һәм рус телләрендә). 4. CD – Шигырьләр. Аудиокитап (татар телендә).	5-11

Интернет-ресурслар

http:// www.mon.gov.ru РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы
http:// www.tatedu.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы
http:// www.edu.kzn.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы Белем порталы
http:// tataroved.ru Татар тарихы: төрки- татар дөньясы

Искәрмә: «Сарман урта гомумбелем бирү мәктәбе» муниципаль белем бирү бюджет учреждениесенең «Укыту предметы, курсы буенча эш программаларының төзелеше һәм тәртибе» турында» 29 нчы август, 2016 нчы елда педсоветта каралган(беркетмә № 1) һәм мәктәп директоры тарафыннан 2016 нчы елның 29 нчы августында чыккан 109 нчы санлы приказы белән расланган нигезнамәсенең 5 пунктына таянып, дәресләр бәйрәм көннәренә һәм каникул көннәренә туры килү сәбәпле, 10 нчы сыйныфта программа сәгатьләренә берләштерү исәбенә үтәлә.